

податків, його майна, джерела дохідної частини бюджету учасника податкових відносин.

Крім того, потребує реформування сама податкова система, яка, незважаючи на прийняття податкового кодексу та об'єднання функцій податкових та митних органів у межах одного відомства, залишається досить колізійною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 13-14, № 15-16, № 17 (зі змінами).
2. Про державний реєстр фізичних осіб-платників податку та інших обов'язкових платежів: Закон України від 22 грудня 1994 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

3. Про заходи щодо впровадження ідентифікаційних номерів державного реєстру фізичних осіб-платників податків та інших обов'язкових платежів: Постанова Кабінету Міністрів України від 06 листопада 1997 року № 1232 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

4. Про створення єдиного державного реєстру підприємств і організацій України: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 року № 118 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua.

5. Податковий кодекс України: науково-практичний коментар: у 3 ч. / М.П. Кучерявенко, І.Л. Самсін, І.Х. Темкіжев та ін.; за ред. М.П. Кучерявенка та І.Х. Темкіжева. – Х.: Право, 2012. – Ч.1 – 810 с.

6. Конституція України// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (із змінами)

УДК 340.131:355.1 (477)

ПРОБЛЕМИ КОРУПЦІЇ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Поляков С. Ю.,

доктор юридичних наук, доцент,
начальник кафедри загальновійськових
та правових дисциплін
військово-юридичного факультету
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, м. Харків

Анотація: Стаття присвячена висвітленню питання запобігання корупції у Збройних Силах України. Позначено новітні нормативно-правові акти України у сфері протидії корупції. Наведено статистичні дані про прояви корупції за перше півріччя 2014 року у військовій сфері. Зроблено акцент на тому, що запровадження на законодавчому рівні антикорупційної експертизи та спеціальної перевірки є позитивним та важливим кроком на шляху протидії корупції. Проаналізовано Антикорупційну стратегію на 2014-2017 роки. Надано дані Transparency International про рівень корумпованості України за останні роки.

Ключові слова: корупція, корупція у Збройних Силах України, антикорупційне законодавство, Антикорупційна стратегія на 2014-2017 роки, антикорупційна експертиза, спеціальна перевірка.

Аннотация: Статья посвящена вопросам предупреждения коррупции в Вооруженных Силах Украины. Обозначены новейшие нормативно-правовые акты в сфере противодействия коррупции. Приведены статистические данные о проявлениях коррупции за первое полугодие 2014 года в военной сфере. Сделан акцент на важности введения на законодательном уровне антикоррупционной экспертизы и специальной проверки. Проанализирована Антикоррупционная стратегия на 2014-2017 годы. Предоставлены данные Transparency International об уровне коррумпированности Украины за последние годы.

Ключевые слова: коррупция, коррупция в Вооруженных Силах Украины, антикоррупционное законодательство, Антикоррупционная стратегия на 2014-2017 годы.

Annotation: The article is devoted to the coverage of the prevention of corruption in the Armed Forces of Ukraine. Marked the latest regulatory legal acts in the sphere of combating corruption. Displays statistics about the corruption in the first half of 2014 in the military sphere. Emphasizes the importance of incorporating at the legislative level anti-corruption examination and special tests. Analyzed the anti-Corruption strategy for the years 2014-2017. The data provided by Transparency International about the level of corruption in Ukraine in recent years.

Key words: corruption; corruption in the Armed Forces of Ukraine, the anti-corruption legislation; anti-Corruption strategy for the years 2014-2017.

В умовах реформування національного законодавства та беручи до уваги останні події, що відбуваються у незалежній Україні, потребує уваги та висвітлення окремих аспектів проблем корупції у Збройних Силах України. На сучасному етапі державотворення законодавець ставить за мету вживання посиленних заходів щодо боротьби з цим негативним явищем – корупцією, і військова сфера не є виключенням. Про це свідчить ухвалення значної кількості нормативно-правових актів органами державної влади стосовно подолання корупційних діянь взагалі, та у Збройних Силах України зокрема. Йдеться про Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року, Закон України «Про внесення змін до Кримінального та

Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» від 07 жовтня 2014 року, Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14 жовтня 2014 року, Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року (який набирає чинності 25 січня 2015 року), Указ Президента України «Про делегацію України для участі в роботі Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO)» від 04 жовтня 2014 року, Роз'яснення Міністерства юстиції «Щодо моделі поведінки, яка допоможе запобігти ініціюванню корупційних проявів» від 02 жовтня 2014 року, Розпорядження Кабінету Міністрів

України «Про затвердження плану першочергових заходів з подолання корупції» від 02 липня 2014 року та ін.

Ухвалення на законодавчому рівні достатньо значної кількості нормативно-правових актів є доречним та важливим на сьогоднішньому етапі державотворення та ураховуючи рівень корупційних діянь в Україні. А.В. Тітко позначає, що «корупція в усі часи залишається основною проблемою, має соціальний, економічний, політичний та морально-естетичний характер. Корупційні явища охопили повністю всі сфери життя, що завдає шкоди розвитку демократії в Україні» [1, с. 135]. Як слушно зазначає Т.М. Міщенко, що корупція – це явище, яке є наслідком, а не причиною негараздів у реформуванні економіки держави. Пошук найбільш ефективних шляхів його подолання треба здійснювати на основі удосконалення законодавства держави [2, с. 98].

Важливим та позитивним моментом Закону України «Про запобігання корупції» [3], який регулює правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень та дія якого поширюється на військових посадових осіб Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби, є запровадження антикорупційної експертизи, що передбачає собою діяльність із виявлення в нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Фахівці, що займаються проблемами корупції, позначають, що антикорупційна експертиза правових актів (проектів правових актів) – дослідницька діяльність, її основу складають методи наукового пізнання. Така діяльність повинна базуватися на серйозній методологічній та методичній основі, спиратися на емпіричний матеріал та його теоретичне узагальнення [4, с. 442]. У статті 55 зазначеного Закону [3], яка присвячена антикорупційній експертизі, позначається, що з метою виявлення в чинних нормативно-правових актах та проектах нормативно-правових актів факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, розроблення рекомендацій стосовно їх усунення проводиться антикорупційна експертиза. Обов'язкова антикорупційна експертиза здійснюється Міністерством юстиції України, крім антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, внесених на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України, яка здійснюється комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією. Міністерство юстиції України визначає порядок і методологію проведення ним антикорупційної експертизи, а також порядок оприлюднення її результатів. Обов'язковій антикорупційній експертизі, яка проводиться Міністерством юстиції України, підлягають усі проекти нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України. Антикорупційна

експертиза нормативно-правових актів здійснюється Міністерством юстиції України згідно із затвердженим ним щорічним планом. Вказана експертиза здійснюється щодо законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України у таких сферах: прав та свобод людини і громадянина; повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; надання адміністративних послуг; розподілу та витрачання коштів державного бюджету та місцевих бюджетів; конкурсних (тендерних) процедур.

Як порівняння можна позначити про те, що у Російській Федерації ще у 2008 році Федеральний закон «Про протидію корупції» визначив антикорупційну експертизу як захід щодо профілактики корупції. Правові та організаційні засади проведення експертизи нормативно-правових актів та їх проектів на предмет наявності в них положень, що створюють умови для прояву корупції, визначені у спеціальному законодавчому акті – Федеральному законі «Про антикорупційну експертизу нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів» від 17 липня 2009 року. З метою реалізації цього Федерального закону Урядом Російської Федерації затверджені Правила та Методика проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проектів. В Україні на реалізацію антикорупційної експертизи таких Правил та Методик поки що не ухвалено.

Також доречним є запровадження до законодавчого регулювання процесу спеціальної перевірки відомостей, що подані особисто особами, які претендують на зайняття посад, що передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком [3]. Однак така перевірка не проводиться щодо: громадян, які призначаються на військову службу за призовом осіб офіцерського складу та на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, або залучаються до виконання обов'язків за посадами, передбаченими штатами воєнного часу. Спеціальній перевірці підлягають відомості про особу щодо: 1) наявності судового рішення, що набрало законної сили, згідно з яким особу притягнуто до кримінальної відповідальності, в тому числі за корупційні правопорушення, а також наявності судимості, її зняття, погашення; 2) факту, що особа піддана, піддавалася раніше адміністративним стягненням за пов'язані з корупцією правопорушення; 3) достовірності відомостей, зазначених у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 4) наявності в особи корпоративних прав; 5) стану здоров'я (в частині перебування особи на обліку в психоневрологічних або наркологічних закладах охорони здоров'я), освіти, наявності наукового ступеня, вченого звання; 6) відношення особи до військового обов'язку; 7) наявності в особи допуску до державної таємниці, якщо такий допуск необхідний згідно з кваліфікаційними вимогами до певної посади; 8) поширення на особу заборони займати відповідну

посаду, передбаченої положеннями Закону України «Про очищення влади».

Визначивши, що розв'язання проблеми корупції для законодавця є одним із пріоритетів для українського суспільства на сьогоднішньому етапі розвитку держави, прийнята Антикорупційна стратегія на 2014-2017 роки. При цьому законодавець дійшов висновку про те, що Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 роки, затверджена Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року, так і не стала ефективним інструментом антикорупційної політики. Однією з основних причин неналежного виконання Національної антикорупційної стратегії на 2011-2015 роки, як основного програмного документа в антикорупційній сфері, на думку парламентарів стала відсутність всупереч міжнародному досвіду чітких індикаторів стану та ефективності її виконання. У цій Стратегії відсутній також механізм моніторингу та оцінки її виконання – не передбачено, яким чином мала виконуватися відповідна робота Національним антикорупційним комітетом та в який спосіб повинна залучатися до цих процесів громадськість. Таким чином, можна констатувати, що в Україні фактично була відсутня ефективна стратегія протидії корупції, яка б урахувала гостроту проблеми та актуальність ситуації. У зв'язку із зазначеним постала необхідність ухвалити новий стратегічний документ, який би визначив першочергові заходи із запобігання та протидії корупції, що повинні створити основу для подальшого проведення реформи у цій сфері – Антикорупційну стратегію на 2014-2017 роки. Науковці, що займаються проблемами корупції, позначають, що «у державі склалася така ситуація, коли необхідно зупинити подальше поширення корупції, оскільки ступінь ураження державного апарату корупцією загрожує існуванню демократичного устрою в державі» [2, с. 99].

Така пильна увага органів державної влади щодо запобігання корупції може бути пов'язана з тим, що за інформацією Міністерства оборони України щодо виконання вимог антикорупційного законодавства у Збройних Силах України за I півріччя 2014 рік заходи щодо запобігання та виявлення корупції в Міністерстві оборони України проводяться з урахуванням суспільно-політичної ситуації в Україні та виконання завдань Збройних Сил України в особливий період. З метою ефективного використання благодійних коштів та матеріальних цінностей, які отримуються військовими частинами, проводяться заходи контролю за своєчасним оприбуткуванням та цільовим використанням придбаного майна. Здійснюється контроль усунення корупційних схем, виявлених за результатами антикорупційного аналізу діяльності Міністерства оборони України у сферах відчуження та реалізації військового майна, закупівель товарів, робіт та послуг за державні кошти, утилізації компонентів ракетного палива та ракет і боеприпасів, постачання до Збройних Сил України пально-мастильних матеріалів та котельного палива, забезпечення речовим майном, орендних відносин.

На виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 04 вересня 2013 року «Питання запобігання та виявлення корупції» в Міністерстві оборони України та Генеральному штабі Збройних

Сил України, а також на підприємствах, що входять до сфери управління Міністерства оборони України створено підрозділи (визначено особи) відповідальні за проведення заходів з питань запобігання та виявлення корупції. У січні 2014 року з особовим складом таких підрозділів проведено установчу нараду та надано комплект навчально-методичних матеріалів. У Центральному апараті міністерства оборони України проведена перевірка своєчасності подання декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за попередній рік. Також у березні 2014 року проведено організаційну нараду з питань розроблення проекту наказу Міністерства оборони України «Про створення системи з організації та координації роботи з питань запобігання та протидії корупції у Міністерстві оборони України».

За перше півріччя 2014 року стосовно посадових осіб Міністерства оборони України та Збройних Сил України направлено до суду 10 протоколів про скоєння адміністративних корупційних правопорушень. За результатами судового розгляду до адміністративної відповідальності (штраф) притягнуто 8 посадових осіб, до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесено відомості про вчинення 148 кримінальних корупційних злочинів відносно посадових осіб Міністерства оборони України та Збройних Сил України.

Слід звернути увагу на те, що найбільше кримінальних корупційних злочинів вчинених з корисливих мотивів обліковано за: статтею 410 Кримінального кодексу України «Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем» – 67; статтею 366 Кримінального кодексу України «Службове підrobлення» – 32.

За результатами перевірок підрозділами по боротьбі з корупцією Служби правопорядку до органів досудового розслідування направлено 203 заяви, повідомлення про кримінальні правопорушення, з них до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесено відомості та розпочато 80 кримінальних проваджень.

Під час роботи, спрямованої на усунення причин та умов, що призвели до скоєння військовослужбовцями та працівниками Збройних Сил України адміністративних корупційних правопорушень, підрозділами по боротьбі з корупцією Служби правопорядку проведено комплекс заходів щодо запобігання їх проявам, а саме у першому півріччі 2014 року: для усунення причини та умов, що сприяють порушенням законів, в порядку пункту 17 статті 7 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» внесено 189 подань командирам військових частин (начальникам), посадовим особам підприємств та установ; взято участь у 32 комплексних перевірках органів військового управління, військових частин, (установ, закладів) Збройних Сил України щодо дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії корупції, а також проведено 581 профілактичних заходів (лекцій, бесід, інформувань,

консультацій стосовно практики застосування антикорупційного законодавства) у військових колективах, організовано проведення семінарів з виїздом до військових гарнізонів. До дисциплінарної відповідальності притягнуто 223 посадових осіб [5].

Таким чином, діяльність щодо запобігання корупції постійно проводиться органами державної влади. Однак рівень корупції в Україні залишається поки що високим. Адже за результатами проведеного Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) наприкінці 2013 року дослідження громадської думки, корупція вже входила до переліку найбільших проблем населення і викликала особливе занепокоєння у 47 відсотків громадян. За даними досліджень Індексу сприйняття корупції, що проводяться Transparency International, українці вважають свою державу однією з найбільш корумпованих у світі: у 2012 і 2013 роках держава займала 144 місце із 176 країн, в яких проводилися дослідження.

Однак, урахувавши новітні нормативно-правові акти, що прийняті у сфері запобігання корупції, пильна увага державних органів та посилення відповідальності за корупційні діяння мають знизити занадто високий рівень проявів корупції у всіх сферах взагалі, та у військовій зокрема. Подолання цього негативного явища складний, багатогранний процес. Із цього приводу є слушною думка Т.М. Міщенка про

те, що «найбільш результативним шляхом боротьби з організованою злочинністю з корупційними зв'язками є усунення передумов і причин, які сприяють її появі та процвітанню, основними з яких є економічні, позбавитися яких швидко й ефективно неможливо. Для цього потрібні серйозні економічні, політичні та інші реформи, які потребують значного часу й витрат» [2, с. 99]. Тому важливим є неухильне дотримання норм законодавства щодо подолання корупції в Україні та обов'язкове притягнення до встановленої відповідальності за корупційні діяння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Титко А.В. Коррупционные правонарушения: административно-правовой аспект / А.В. Титко // Научный вестник Международного гуманитарного университета. Серия: «Юриспруденция». – 2014. – Вып. 9-2. – Том 1. – С. 135-138.
2. Міщенко Т.М. До питання правової природи корупції та організованої злочинності як складних і соціально небезпечних явищ / Т.М. Міщенко // Научный вестник Международного гуманитарного университета. Серия: «Юриспруденция». – 2014. – Вып. 9-2. – Том 1. – С. 98-100.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – Ст. 2474.
4. Коррупция: природа, проявление, противодействие. Монография / отв.ред. Т.Я. Хабриева. – М.: ИД «Юриспруденция», 2012. – 688 с.
5. Запобігання проявам корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/zapobigannya-proyavam-korupcii/>

УДК 35.078.3

ПРЕДМЕТ І МЕТОДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Коваленко Л. П.,

доктор юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, м. Харків

Анотація: Розглядається сутність інформаційного права, як галузі права. Також у статті аналізуються усі групи інформаційно-правових відносин, які складають предмет інформаційного права. На думку автора, класифікація інформаційно-правових відносин на групи, спростить їх вибір на практиці, дозволить правильно застосовувати нормативно-правові акти інформаційного права. Також автором статті досліджуються методи інформаційного права.

Ключові слова: інформаційне право, предмет інформаційного права, інформаційно-правові відносини, інформаційно-правова норма, імперативний метод правового регулювання, диспозитивний метод правового регулювання.

Аннотация: Рассматривается сущность информационного права, как отрасли права. Также в статье анализируются все группы информационно-правовых отношений, составляющих предмет информационного права. По мнению автора, классификация информационно-правовых отношений на группы, упростит их выбор на практике, позволит правильно применять нормативно-правовые акты информационного права. Также автором статьи исследуются методы информационного права.

Ключевые слова: информационное право, предмет информационного права, информационно-правовые отношения, информационно-правовая норма, императивный метод правового регулирования, диспозитивный метод правового регулирования.

Annotation: The article deals with the information law as a branch of law. The article also analyzed all of the information legal relations, are the subject of Information Law, which, in my opinion, will facilitate their choice, in practice, will correctly apply the regulations of information law.

Key words: information law, the subject of information law, information legal relations, information legal norm.

Предмет і метод правового регулювання слугують найвагомими підставами для поділу системи права на галузі. Кожна галузь права об'єднує правові норми, які регулюють якісно визначений вид суспільних відносин.

Для визначення кола відносин, що потребують інформаційно-правового врегулювання, слід виходити з такого.

1. Інформаційна діяльність здійснюється з метою «впорядкування» різноманітних інформаційних процесів, які відбуваються в суспільстві, відповідно до правил, закріплених у нормативно-правових актах. У свою чергу, призначенням інформаційної діяльності є виконання спеціально уповноваженими